

Tekstiversio: Valmistuminen ja työllistyminen –jakso

Heli: Moi, minun nimeni on Heli. Tällä kertaa Amos-podcastissa aiheina ovat ammatillisesta koulutuksesta valmistuminen sekä työllistymiseen vaikuttavat asiat.

Ensin kuulemme Yulian ja kahden Espanjasta Suomeen muuttaneen, lähihoitajaopiskelijan keskustelun valmistumisesta.

HAASTATTELU ALKAA

Yulia: Täällä minun kanssani tänään keskustelemassa kaksi Savon ammattiopiston opiskelijaa.

Delia: Moi! Olen Delia. Olen romanialainen, mutta asuin Espanjassa, Madridissa.

Yulia: Mitä alaa sinä opiskelet?

Delia: Opiskelen lähihoitajaksi.

Yulia: Kiitos. Entä sinä?

Pedro: Minä olen Pedro. Olen espanjalainen. Olen syntynyt Madridissa ja opiskelen samaa alaa eli lähihoitajaksi. Me olemme valmiit lähihoitajat Espanjassa, mutta Suomessa pitää vielä opiskella.

Yulia: Kertoisitteko vähän tästä, mistä syntyi ajatus lähteä opiskelemaan Suomeen lähihoitajaksi.

Delia: Minä tykkään kylmästä. Olen romanialainen ja Romaniassa meillä on myös paljon kylmää. Se ei ollut ongelma minulle. Lisäksi tiesimme, että Suomi on hyväpaikka opiskella.

Yulia: Entä Pedro? Miksi Suomi?

Pedro: Tulla Suomeen ei ollut minun ensimmäinen suunnitelmani. Olen ajatellut pitkään, kun sähköpostiviesti, jossa oli työtarjous. Mietin, missä minun elämä voisi olla? Suomessa vai Espanjassa? Parin viikon jälkeen päätin, että katsotaan miten elämä Suomessa menee ja luulen, että olen valinnut oikein. Jos viime vuonna olisit kysynyt minulta, mitä tiedät Suomesta, niin vastaisin en mitään!

Lisäksi, jos haluat opiskella lisää, niin Suomessa se on helpompaa kuin Espanjassa.

Yulia: Kuinka kauan teidän opinnot kestävät?

Pedro: 8 kuukautta

Yulia: 8 kuukautta. Onko se paljon vai vähän?

Pedro: Minun mielestäni vähän, koska paljon opintoja ja lyhyt aika.

Delia: Minusta myös.

Yulia: Tässä kohta koulu loppuu. Millainen teidän mielestänne tämä kevät on ollut?

Delia: Minä olen iloinen, koska nyt me lopetamme. On helpompaa myös, koska ei ole pimeää enää eikä kylmää. Minä voisin paremmin nyt opiskella, koska talvella, kun aamulla lähtee kotoa, niin on pimeää ja tuntuu, ettei jaksa! Nyt se on parempaa.

Yulia: Mitäs Pedro?

Pedro: Olin vähän väsynyt. Halusin vain lopettaa kaikki ja levätä, koska paljon opiskelua ja lyhyt aika. Tämä oli ongelma minulle. Nyt olen vähän iloinen, koska kohta se loppuu, jos kaikki menee hyvin.

Yulia: Tietysti, kun maa on uusi, ympäristö on uusi, kulttuuri on uusi, ilmasto on uusi...niin monta uutta asiaa plus koulu ja työ.

Pedro: Olemme iloisia, mutta minun mielestäni ei ollut helppoa! Me tulimme kesällä. Parin viikon päästä alkoi työ. Piti oppia, miten meidän työpaikka toimii. Sitten meidän kurssi alkoi myös. Lisäksi piti oppia suomen kieltä ja normaalit asiat: sohvan, sängyn, lakanoiden ostaminen. Missä minun ruokakauppa? Mitä ruokaa voisin ostaa täältä?

Yulia: Mitä olivat helpot asiat koulun aikana ja mitkä olivat taas vaikeammat, haastavat?

Pedro: Mielestäni koulussa on monta todella hyvää opettajaa. Kirjat, asiakirjat, koulun tavarat, mutta luulen, että suunnitelma ei ollut tosi hyvä. Meillä oli 8 kuukautta, nämä opinnot ja suomen kieli ei ole riittävä. Mitä me teemme? Jos testi menee huonosti, niin yritetään uudelleen. Tietysti parasta kysyä opettajalta.

Delia: Minusta oli helppoa, mitä lähihoitajan työssä täytyy tietää. Osaan sen espanjaksi.

Jos siellä (töissä) oli pieni ongelma, minä tiesin, mikä se on, mutta en osannut kertoa. Koulussa oli parempaa, koska täällä opettajat auttoivat. Meillä oli aikaa, ei ollut kiire aina, mutta töissä useasti tapahtui niin, että minä tiedän, missä on ongelma, mutta en osaa kertoa siitä suomeksi.

Yulia: Eli vaikein asia oli kieli?

Delia: Kyllä.

Yulia: Mikä merkitys teille on, että kohta valmistutte ja saatte suomalaisen todistuksen eli olette opiskelleet suomalaisen tutkinnon.

Delia: Minusta paperi on, mutta minä en voi olla lähihoitaja, koska minun kieli ei ole hyvä vielä. Vaikka minä saan todistuksen, minun pitää opiskella lisää suomen kieltä. Olen iloinen, koska se loppuu, mutta haluaisin opiskella vielä (nauraa)

Yulia: Mitä Pedro sanoo tähän? Mikä merkitys sinulle tällä suomalaisella tutkinnolla?

Pedro: Minun suunnitelmani on asua Suomessa eli tämä lähihoitajapaperi on tärkeä minulle. Kohta minulla on tämä paperi. Työ on 90 % samanlaista kuin Espanjassa. Työ ei ole ongelma minulle eikä koskaan ollut ongelma. Olenko minä silti valmis lähihoitaja? En! Työsopimus kertoo, että opintojen pitää loppua nyt. Olen tehnyt sen, minkä voin. Kaikki ei mennyt hyvin, mutta se on riittävä.

Minun suunnitelmani on, että nyt, kun saan paperit, voin opiskella rauhassa suomea. On vielä paljon asioita, jotka pitäisi oppia hyvin. Ehkä minun testit menivät hyvin, mutta en kuitenkaan

oppinut kaikkea ja hyvin, mitä pitäisi vielä oppia. Suomen kieli on meidän ensimmäinen esimerkki tästä.

Delia: Nyt meillä on tämä oppisopimus, joka tarkoittaa sitä, että 80 % aikaa tapahtuu töissä ja 20 % koulussa. Nyt se muuttuu, että 100 % töissä eikä ole koulua enää. Sitten pitää olla varovainen, koska pitää esimerkiksi jakaa lääkkeet, Se on tärkeää!

Yulia: Nyt paljon on sinun omalla vastuulla. Miten paljon itse kehityt ja opiskelet.

Pedro: Pitää lukea työpaikan kansioita. Siellä on paljon papereita, asioita. Osaanko lukea ja ymmärtää nämä paperit ilman kääntäjää? En! Eli en ole ihan 100 % valmis. Ehkä 90%!

Tietysti pitää vielä kysyä apua työkavereilta. Meidän työkaverit auttavat meitä.

Yulia: Mitä te haluatte, että tulevaisuudessa tapahtuisi?

Delia: Opiskella vielä! Haluan sairaanhoitajaksi. En tiedä, ehkä ensi vuonna? Ensin tietysti pitää osata hyvin suomea.

Pedro: En ole ihan varma vielä! Tietysti ensin suomen kieli. Sitten minulla on pari ideaa, mutta en halua vielä niistä puhua, koska en ole varma vielä.

Yulia: Ja viimeinen kysymys. Nyt, kun katsotte taaksepäin, 8 kuukautta on takana. Mitä asioita haluaisit korjata tai tehdä eri tavalla.

Pedro: Esimerkiksi ensimmäiset pari viikkoa koulussa. Muista, että olin kotona ja luin kaikki, mitä koulussa oli. Käänsin kaikki ja olin aina väsynyt. Sitten ymmärsin, että en voi tehdä näin! Pitää tehdä asioita, mutta en ihan kaikkea kerralla!

Minä voisin puhua itseni kanssa, kun olin täällä viime vuonna kesällä. Sanoisin, että yritä ensin nukkua hyvin, syödä hyvin, levätä välillä pari tuntia. Sitten, kun sinulla on aikaa, niin palata ja korjata asiat.

Yulia: Mitäs Delia?

Delia: Minä en halua vaihtaa enää! Minusta kaikki meni rauhallisesti. Minulla on suomalaiset ystävät, espanjalaiset ystävät. Olin matkustanut, kävin Helsingissä. En halua vaihtaa mitään!

Yulia: Tähän on hyvä lopettaa (naurua). Oli mikä oli! Ei vaihdeta mitään! Nyt suunta tulevaisuuteen.

Haluan toivottaa teille molemmille kaikkea hyvää! Onnea ja menestystä teidän tulevaan elämään. Kiitos tästä haastattelusta!

Pedro ja Delia: Kiitos!

HAASTATTELU LOPPUU

Heli: Seuraavassa keskustelussa aiheena on työllistyminen. Asiantuntijana kanssani keskustelemassa on Elina Neuvonen Työllisyyspalveluista.

HAASTATTELU ALKAA

Heli: Minun kanssa on täällä tänään juttelemassa Elina Neuvonen. Kerrotko, missä sinä teet töitä?

Elina: Tervehdys! Minä työskentelen Työllisyyspalveluilla ja minun varsinainen työpiste on Navigaattori eli Torikatu 5. Ja siellä Navigaattorissa meillä on ohjaus- ja neuvontapalvelun lisäksi, jotka on kaikille työkäisille kuopiolaisilla, myös kuntakokeilun asiointipiste. Siellä minä päivittäin olen.

Heli: Mitä sinä teet siellä?

Elina: Minun työnkuva on ihanan laaja ja moninainen. Minä teen vähän kaikenlaisia asioita. Olen siinä asiakaspalvelussa, kun meille ihmisiä tulee, niin juttelen ja vähän selvittelen, mikä asia ja ohjaan oikean asiantuntijan luokse. Teen myös ryhmävalmennuksia ja työnhaussa minä olen auttamassa. Sähköiset palvelut ja digiasiointi yleisestikin kuuluvat minun työhön, mutta sitten varsinkin se työnhakeminen eli työhakemusten ja ansioluettelon tekeminen ja mitenkö työnantajaa voi lähestyä. Tällaisten asioiden kanssa.

Heli: Joo, mitkä on sellaisia yleisimpiä kysymyksiä ja asioita, joita sulle työnhakuun liittyen tulee vastaan?

Elina: No, varmasti ihan se sellainen ansioluettelo ja hakemus ylipäänsä, eli mitä sinne kannattaa laittaa ja mitä siellä pitäisi olla ja, miten tarkkaan asioita merkitään. Ehkä sellainen, mitä harvemmin tullaan ajatelleeksi, että sen ansioluettelon pitäisi kuvastaa sitä osaamista. Ei riitä, että siellä on, milloin on koulusta valmistuttu tai työnantajan nimet, joilla on oltu töissä vaan se, että pitäisi pystyä kuvaamaan, mitä minä osaan ja mitä minä olen tehnyt ja siihen usein kaivataan kaveria.

Heli: Osaatko yhtään arvioida sitä, mikä merkitys tällä suomalaisella ammattitutkinnolla on maahanmuuttajataustaisen henkilön työllistymiseen?

Elina: Sillä on valtavan iso merkitys. Siinä on montakin seikkaa mikä edesauttaa sitä työllistymistä. Toki se, että kun on suomalainen koulu käyty, niin se kertoo työnantajalle, että sinä osaat ainakin ne perusvaatimukset, mitä siinä työssä täytyy osata. Toinen tärkeä asia on se suomen kieli. Kun sinä olet suorittanut Suomessa tutkinnon, se kertoo siitä, että se suomenkielikin on tietyllä tasolla. Ja ehkä siinä oppii ennen kaikkea, kun työkannalta ajatellaan, niin se ammattisanasto, mitä voi olla muuten vaikea oppia. Niin sekin varmasti kehittyy. Se mitä itse aina korostan, on ne työharjoittelut. Jos miettii nimenomaan ammatillista koulutusta, niin siihen sisältyy työharjoitteluja, niin se on ihan äärimmäisen tärkeä ja se on hyvä etu siinä, kun työtä haetaan.

Heli: Varmasti näin. Mikä sun kokemuksen mukaan on niitä suurimpia kompastus kiviä matkalla työllistymiseen, jos ajatellaan että on jo suomalainen ammattitutkinto hankittu?

Elina: Se, että ei ajatella sitä, että työnhaku itsessäänkin on melkein niin kuin työtä. Voi ajatella, että se on melkein kokopäivätyö, kun hakee sitä työtä. Se vaatii ihan tosi tosi paljon kärsivällisyyttä

ja sinnikkyyttä, että jaksaa aktiivisesti hakea ja lähestyä työnantajia. Se aina kestää jonkin aikaa, että löytyy just se oikea paikka, joka on sinulle tarkoitettu.

Se mitä ei ehkä tulla ajatelleeksi, on se, että yhtä paikkaa kohden on valtava määrä hakijoita, eli ei siis välttämättä johdu siitä, että sinä et olisi hyvä, vaan siellä on joku muu hakija, jolla on ollut vähän parempi kokemus, vaikka just siihen kyseiseen työhön. Helposti saattaa tulla sitten sellainen lannistuminen, jos tulee niitä ”ei kiitos”-vastauksia tai mikä on vielä valitettavampaa, että ei saa minkäänlaista vastausta. Niin se on sellainen kompastuskivi, että sitten antaa periksi. Tai jos ajattelee, että minä olen jo hakenut tuota paikkaa, että sitten ei tarvitse hakea enää uudestaan. Se (työnhaku) vaatii oikeasti sellaista aktiivista työtä.

Ja kyllä se suomen kieli on tällä alueella ihan tosi tärkeä. Kannattaa panostaa siihen, että ne hakemukset on kunnossa ja, että harjoittelee sitä työnhakua ja työhaastattelua ja sitä, miten siitä omasta osaamisesta voisi kertoa.

Heli: Ylipäättään se työllistymisen merkitys ja työn merkitys sille, että se oma elämä sujuu ja, jos ajatellaan että on vaikka asunut Suomessa vasta muutaman vuoden, alkaa tavallaan uusi elämänvaihe, niin miten arvioisit sen merkitystä?

Elina: Se on tosi valtava! Koska jos ajatellaan meitä aikuisia, niin meidän käytetään suurin osa päivästä siellä työpaikalla. Ja se on tavallaan myös se tapa, miten me ollaan hyödyksi tässä yhteiskunnassa ja saadaan ystäviä, tuttavuuksia tavataan ja toimitaan silloin, kun me ollaan työssä.

Heli: Ja just tuo kieli, että kun on kieltä opittu jollekin tasolle, ja sitten jos sitä ei pääsekään käyttämään pitkään aikaan, niin se alkaa hiipua se kielitaito. Sekin olisi tosi tärkeää, että pääsee puhumaan suomen kieltä.

Elina: Nimenomaan. Se on jotenkin, kun se kielitaito on päässyt kehittymään, niin se on hirveä surku, jos jää kotiin eikä tosiaan pääse käyttämään sitä kieltä.

Heli: Sulla oli Elina mukana jotain tilastotietojakin. Miltä tämä Kuopion tai Pohjois-Savon tilanne näyttää niiden valossa?

Elina: Tilastoista puheenollen, niin niissä on tietysti aina vähän hankala, kun puhutaan maahanmuuttajista, niin kenestä puhutaan, kun saatetaan puhua ulkomaalaistaustaisista tai ulkomaalaisista tai vieraskielisistä. Maahanmuuttajan käsite, että mitä sillä tarkoitetaan, niin se on ihan yhtä moninainen kuin se kirjo, mitä se sisältää.

Mulla on sellaisia tilastoja täällä, että Kuopiossa asuu noin 5000 ulkomaalaistaustaista henkilöä, vieraskielistä. Työttömänä Pohjois-Savossa on ollut tämän vuoden helmikuussa 658 vieraskielistä työnhakijaa ja ulkomaalaisia työnhakijoita on ollut 503 Pohjois-Savossa. Ja kun puhutaan Kuopion luvuista, niin Kuopiossa vastaava luku on ollut 403 ulkomaalaista työnhakijaa.

Heli: Joo, ja ulkomaalainen tarkoittaa, että kansalaisuus on joku muu kuin Suomi.

Elina: Joo, ulkomaalaisella tarkoitetaan just sitä, että ei ole Suomen kansalainen, mutta vieraskielinen tarkoittaa puolestaan sitä, että oma äidinkieli ei ole suomi, ruotsi eikä saame.

Heli: Eli vähän reilu 400 työtöntä työnhakijaa Kuopiossa, se on kuitenkin aika paljon.

Elina: Se on aika paljon. Ja jos ajatellaan, että nyt puhutaan vain maahanmuuttajista, niin sitten kun mietitään, miten iso se on se luku sitten, kaikkienensa.

Heli: Minkälaisia neuvoja sä haluaisit antaa maahanmuuttaneille ihmiselle, joiden toiveissa olisi työllistyä?

Elina: No, ihan ensinnäkin minä neuvoisin siinä sitkeydessä, että jaksaa vaan kovasti ja aktiivisesti kontaktoida niitä työnantajia.

Se minun toinen neuvo on se, mikä on ihan yhtä tärkeä, on se että ota apua vastaan! Eli sellainenkin ajatus saattaa helposti tulla, että jos minä pyydän jotakin auttamaan tässä työhaussa, niin se näyttää siltä, että minä en osaa tehdä tätä itse ja niinhän se ei ole. Meillä on personal trainereita, jotka auttaa meitä kuntoilemaan ja meillä on vaikka minkä näköisiä avustajia, ihan yhtä lailla kannatta ja pitää ottaa apua vastaan siinä työhaussa. Ja se ylipäänsä on sellainen ensimmäinen vinkki kaikille meille, jotka työtä haetaan, että luetutta jollakin toisella ihmisellä se (työhakemus). Voi olla vaikea itse tunnistaa, että mitkä ne on ne minun vahvuudet ja mitkä tekee just minusta hyvän tässä työssä, missä minä olen. Me tarvitaan siihen muita ihmisiä.

Meille Navigaattoriin voi tulla aina, eli ei tarvitse ajanvarauksia eikä mitään vaan sinne voi piipahtaa milloin vaan. Ja apua kyllä saa! Ja meiltä löytyy niitä yritysysteistyökoordinaattoreita, jotka tuntee hyvin tämän meidän alueen työnantaja kentän.

Minun ykkös terveinen työnantajille on, että siihen suomen kieleen siinä haastattelutilanteessa ei takerruttaisi niin, että sitä ajateltaisiin jotenkin niin kuin esteenä. Tai että ajateltaisiin, että tässä haastattelutilanteessa se ei tuo suomen kieli kyllä sujunut niin hyvin, että ei edes sitten nähdä sitä vaivaa ja tutustuta siihen työnhakijaan kunnolla. Koska se haastattelutilanne on niin jännittävä, kun se on meille kaikille niin jännittävä, saatikka sitten, jos se ei ole sinun äidinkieli, millä sinun täytyy puhua. Että nähdään se vaiva ja katsotaan vaikka niitä papereita ja sitä kokemusta ja selvitetään, minkälaista osaamista siellä on.

Heli: Se on totta. Kielitaito ei ole sama kuin ammattitaito.

Elina: Nimenomaan! Nyt sinä sanoitit sen, mitä minä hain. Se miten sinä puhut sinun osaamisesta ei ole sama, kuinka hyvin sinä pystyt sitä tekemään.

Heli: Kiitos kovasti, sulle Elina, että tulit kertomaan maahanmuuttaneiden ihmisten työllistymiseen liittyvistä asioista.

Elina: Kiitos.

HAASTATTELU LOPPUU

Heli: Tässä kaikki tällä kertaa. Kiitos, kun kuuntelit!